

Pilelio šaltinis

Turistinė vertė

Sinonimai

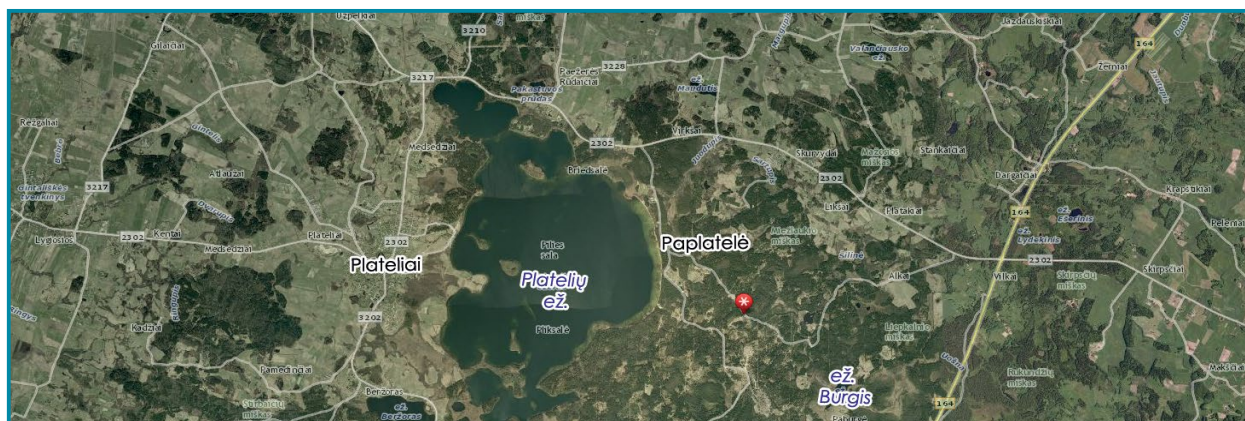
Nėra

Koordinatės

LKS: 369448; 6213465

Adresas

Paplatelės k., Žemaičių Kalvarijos sen., Plungės r. sav. Šaltinis yra ŽNP rytinėje miškingiausioje teritorijoje, Platelių girininkijos Paplatelės miške. Jis yra takoskyroje tarp Platelių ir Burgio bei Buralio ežerų, per kuriuos neužsukdama į didįjį ežerą prateka Uošna. Miškais nuo Platelių ežero į rytus nutolęs 1,4 km, toliau už 1,9 km į PR papelkėjimais ir liūnais apsikaišęs Burgio ežerukas. Nors yra didokame miško masyve, bet jį rasti nebus sunku ir klaidu. Pakeliui link šaltinio keliuose vietose rasime krypties nuorodas, o šalia jo prie pat atvedusio keliuko pamatysime informacinę lentą „Pilelio šaltinis. Valstybės saugomas hidrogeologinis gamtos paminklas“

Aplinka

Prie kaptuoto šaltinio nediduko upokšniuko kai kuriuoju šlaitelio kranteliu atveda išmintas trumpas takelis. Jo pabaigoje ir kiek žemiau po nemaža egle sklindinas gaivus vandens šaltinio medinis šulinėlis. Kad ir toliau nuo žmonių pabėgęs šaltinėlis yra lankomas, skanaujamas ir vežamas namo šaltas jo vanduo. Gražiai sutvarkytą ir prižiūrimą šaltinį būnant parke tikrai verta aplankyti. Jį nesunkiai surasime ir pasieksime automobiliu, dviračiu ar pėsčiomis. Šaltinio ištaka yra įvairaus ir durpingo smulkaus smėlio darinių kontakcinėje zonoje su šlaitus nuklojusiu deliuviu. Šaltinį supa eglynas ir mišrus miškas su pietų pusėn nusidriekusiomis laukymėmis, jo negožia krūmai. Aplinka natūrali, reikiamai sutvarkyta.

Dabartinė būklė, kaptazas

Šaltinio žiotys sutvirtintos mediniu (iš vientiso medžio kamieno išskobtu) apie 50 cm skersmens rentinuku. Vanduo pakilęs iki pat rentinuko viršaus, nuo jo iki dugno apie 35 cm. Rentinukas sklindinas

vandens, jo perteklius nuteka sienelėje įstatytu nedideliu nikeliuotu čiaupu. Vanduo prasisunkia ir po rentinio apačią.

Vandens fizikinės savybės

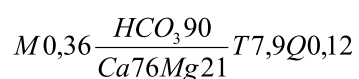
Šaltinio vanduo vietoje (2012-08-28) išmatavus versmes mobiliu matuokliu buvo 7,9 °C temperatūros, silpnai šarminis (pH = 7,8). Savitasis elektros laidis (SEL = 375 μS/cm), vandens oksidacinis ir redukcinis potencialas (Eh = +230 mV), gausu deguonies (O₂ = 9,10 mg/l). Vanduo skaidrus ir bekvapis, nėra geležies nuosėdų.

Vandens cheminės savybės

Šaltinio vanduo gėlas, turi mažai mineralinių medžiagų. Ištirpusių mineralinių medžiagų koncentracija 359 mg/l. Vanduo santykinai kietas, pasižymi nedideliu karbonatiniu (4,53 mg-ekv/l), virinant lengvai pašalinamu kietumu. Vandenyje neaptikta nitritų ir amonio. Nitratų kiekis būdingas foninei aplinkai (2 mg/l). Vandenyje labai nedidelis natrio

ir chloro kiekis, nedaug organinės medžiagos (permanganato skaičius 1,5 mg/l) ir geležies (0,04 mg/l).

Cheminės sudėties formulė (ekv/%)

Nustatomo komponento pavadinimas	Nustatyta vertė		
	mg/l	mg-ekv/l	ekv. proc.
Ištirpusių mineralinių medžiagų suma	359		
Sausoji liekana 180 °C	233		
Bendrasis kietumas		4,53	
Karbonatinis kietumas		4,13	
Nekarbonatinis kietumas		0,40	
Anijonai:			
Chloridai, Cl ⁻	10	0,28	6,07
Sulfatai, SO ₄ ²⁻	8	0,17	3,69
Hidrokarbonatai, HCO ₃ ⁻	252	4,13	89,59
Nitritai, NO ₂ ⁻	0,00	0,00	0,00
Nitratai, NO ₃ ⁻	2	0,03	0,65
Katijonai:			
Natris, Na ⁺	3	0,13	2,78
Kalis, K ⁺	0,5	0,01	0,21
Kalcis, Ca ²⁺	71	3,54	75,80
Magnis, Mg ²⁺	12	0,99	21,20
Amoniakas, NH ₄ ⁺	0,00	0,00	0,00
Kitos analizės:			
pH, pH vienetai 20 °C	7,69		
Permanganato skaičius, mg O/l	1,50		
Bendroji geležis, Fe mg/l	0,04		
Savitasis elektros laidis, μS/cm	340		

Tautosakinės, kraštotyrinės, istorinės žinios

„Prie sodybos buvo trys šaltiniai, kurie žiemą niekada neužšaldavo. Iš Didžiojo nieko gero. Iš šio šaltinio išteka upelis. Jame vanduo ne toks geras. Čia mama ir kaimynai skalbdavo. Sausinamas pievas palei upelį vadino prūdais (Pilelio prūdas, Skruibio prūdas). Dabar ten miškas. Pokario metais prie upelio buvo 3 bravorai. Mažasis šaltinis turi gydomųjų savybių. Visi paplatelnikai ir žmonės iš kitų kaimų – Skurvidų, Getaučių vandenį nešdavo gydymui. Šiame šaltinyje gyvena baltos kaip siūlai 10–20 cm ilgio kirmėlės. Jas vadinome „salatyriais“. Senai jų nematėme. Sakydavo, jei tą kirmelę prarysi, ji įsisiurbis ir gyvens organizme. Trečiasis šaltinis buvo šiek tiek žemiau mažojo, prie kelio. Jame girtydavo gyvuliui“.

Pasakojo Spurganienė (Pilelytė) Eugenija, gim. 1937 m., užrašė Saulius Sidabras, 2013 m.

Tipas

Krintantis erozinis (kontaktinis)

Režimas

Nuolatinio veikimo

Vandeningumas

Šaltinis yra nedidelio vandeningumo (debitas Q = 0,12 l/s, arba 10 m³/d). Nuo jo nutekantis mažas upelis savo vagoje (išplovoje) nematomai gauna dar išsikraunančio iš požemio vandens ir nutekina pastebimai gausiau vandens.

Vandens tipas

Kalcio, magnio hidrokarbonatinis

Aprašė:

P. Gedžiūnas,
Z. Zanevskij, 2012